

PATVIRTINTA
Prienu „Žiburio“ gimnazijos metodinės
tarybos
2017 m. sausio 22 d.
nutarimu Nr. 6

Prienu „Žiburio“ gimnazija

Istorijos metodinė medžiaga

SKAITYMO STRATEGIJŲ TAIKYMO ISTORIJOS PAMOKOSE PAVYZDŽIAI

Vilija Juodsnukienė,
istorijos mokytoja ekspertė

PRITARTA
Prienu „Žiburio“ gimnazijos socialinių mokslų metodinės
grupės
2016 m. gruodžio 22 d.
nutarimu Nr.4.

Prienai

2017

Turinys

1. Istorijos pamokos III gimnazijos klasei „LDK Abiejų Tautų Respublikos sudėtyje XVI-XVII a.“ aprašas.
2. Istorijos pamokos II gimnazijos klasei „Žydų tragedija Lietuvoje II pasaulinio karo metais“ aprašas.
3. Pilietiškumo pagrindų pamokos I gimnazijos klasei tema „Savivalda“ aprašas.
4. Užduotys pamokai - konsultacijai gabiems mokiniams.
5. Kartojimo užduotys IV gimnazijos klasių pamokose pavyzdžiai.

Skaitymo strategijoms apibūdinti naudotasi Doug Buel knyga „Interaktyviojo mokymosi strategijos“.

Dalykas Istorija

Pamokos tema: LDK Abiejų Tautų Respublikos sudėtyje XVI-XVII a.

Pamoka skirta III gimnazijos klasės A kurso mokiniams

Pamokos tipas: Skyriaus kartojimo ir apibendrinimo pamoka

Pamokos tikslas: mokyti mokinius apibendrinti ir susisteminti temos „Lietuvos didžiosios kunigaikštystės kaita XVI – XVII a.“ mokomąją medžiagą.

Pamokos uždaviniai Mokiniai, remdamiesi vadovėlio tekstu, užrašais, papildoma informacija pakartos išeitą kurso temą, sudarys minčių žemėlapi ir pasiruoš kontroliniam darbui.

Pamokos metodas: konsultavimas, individualus mokinių darbas.

Skaitymo strategija: *Minčių žemėlapio sudarymas* (aktyvinimas ir dėmesio sutelkimas, atranka ir sisteminimas, sąvokų ir apibrėžimų aiškinimas, idėjų kūrimas, žodyno turtinimas, grafinis informacijos pateikimas).

Vertinimas pamokoje: mokiniai įsivertins pamokos pabaigoje. Jie sudarys minčių žemėlapi pagal mokytojo pasiūlytą ar pačių sukurtą variantą.

Pamokos eiga:

- Mokiniam mokytoja primena metodiką, dar kartą paaiškina, kaip sudaryti minčių žemėlapi, Kartu su mokiniais diskutuoja apie strategijos pritaikomumą kartojant ir apibendrinant temą. Minčių žemėlapis padeda suvokti, kaip reikiama informacija siejasi su kontekstu. Metodas aktyvina ir padeda sutelkti dėmesį, moko mokinius sisteminti žinias, taip pat struktūriškai suvokti tekstą išskiriant pagrindines sąvokas ir apibrėžimus. Dirbdamas mokiny praturtina žodyną, generuoja idėjas.
- Mokiniam pasiūloma nusibraizyti minčių žemėlapi pagal keturias išeitas temas: „ATR susikūrimas ir valdymas, LDK visuomenė XVI-XVII a.; Renesanso, reformacijos ir kontrreformacijos poveikis visuomenei; Barokas Lietuvoje (pagal D. Boguševičiaus ir V. Navicko vadovėlį Istorija III kl.). Minčių žemėlapio temos gali būti skaidomos į tokias dalis: asmenybės, svarbiausi įvykiai, svarbiausios sąvokos ir kt. Gabesnieji mokiniai gali nagrinėti įvykį ar laikmetį analizuoti skirtingais aspektais: politiniu, ekonominiu, kultūriniu, socialiniu požiūriu ir kt.
- Mokiniam pasiūloma sudaryti ir kitus galimus minčių žemėlapio variantus, jie gali pasirinkti iš kokios temos struktūruoti tekstą: tarkim, nedalyvavusieji pamokoje gali sudaryti vienos pamokos ar potėmės žemėlapi, t. y tos pamokos, kurioje anksčiau nebuvo, ar kurioje, kaip patys sako, turi spragų. Tokiu atveju jiems pasiūlau pasidaryti smulkesnį ir mažiau informacijos apimančią vienos temos minčių žemėlapi ir taip konspektuoti nežinomą tekstą.
- Pamokos eigoje mokytojas konsultuoja, pataria, padeda.
- Pabaiga

Dalykas Istorija

Pamokos tema: Žydų tragedija Lietuvoje II pasaulinio karo metais

Pamoka vyko 2016-01-27 (skirta Tarptautinei holokausto aukų atminimo dienai)

Vieta Prienų Žiburio gimnazija

Dalyviai: Gimnazijos II a klasės mokiniai, pamokos stebėtojai Erasmus+ projekto „Geras mokymas pažadina gerą mokymąsi“ partneriai iš Italijos Sasario savivaldybės (Sardinija).

Pamoką parengė ir vedė istorijos mokytoja Vilija Juodsnukienė

Tikslai: ugdyti moralines vertybes, toleranciją; perteikti mokiniams žydų tautos istorijos tragizmą II pasaulinio karo metais; priminti apie tarptautinę Holokausto aukų Atminimo dieną, susiejant visuotinę istoriją su Prienų krašto istorija.

Pamokos uždaviniai: Mokiniai, remdamiesi turimomis žiniomis, mokytojo pateikta informacija, peržiūrės filmą, diskutuos, atsakys į klausimus pagal pateiktą tekstą ištraukas.

Metodai: pokalbis - diskusija, filmo apie Rananą Malkhanovą peržiūra ir aptarimas, darbas porose.

Naudojamos skaitymo strategijos: *Diskusijos tinklas* (mokiniai mokysis integruoti ir taikyti žinias; palyginti ir supriešinti situacijas; bendradarbiauti; diskutuoti); *Nuodugnus klausinėjimas* (mokysis atrinkti ir sisteminti, rasti priežasties ir padarinio santykį); *Teksto ir idėjų kūrimas remiantis turimomis žiniomis* (generuos idėjas, rašys), *Požiūrio nagrinėjimo gairės* (mokysis patvirtinti ir paneigti teiginius; įvertinti požiūrį).

Vertinimas: mokiniai įsivertins pamokoje, taip pat vertins vienas kito namų darbus kitą pamoką. Jie skaitys grupelėse savo tekstus (po 4-5) ir rinks geriausius.

Trumpas aprašas

Pamokos eiga:

1. Kartojimas. Pamoka pradedama nuo praeitos pamokos apie nacių okupaciją Lietuvoje kartojimo. Po to mokytoja rodo skaidres, pateikia klausimus mokiniams apie žydų istoriją Lietuvoje:
 - Kada žydai apsigyvena Lietuvoje?
 - Kas suteikė pirmąją privilegiją žydams?
 - Kur jie gyveno? Kuo vertėsi? Kodėl būtent tokiais verslais?
 - Kaip vadinami Lietuvos gyventojai žydai?
 - Kokių tautinių mažumų atstovų gyveno Prienuose? Ar buvo žydų Prienuose? Ką apie juos žinote?
 - Kokie buvo jų ir lietuvių santykiai? Gal žinote žymių Prienų ar Prienų krašto žydų tautybės žmonių?
2. Mokiniai atsako į klausimus. Mokytoja juos papildo ir primena vieną žinomiausių Prienų žydų tautybės gyventoją Prienų alaus bravoro savininką B.Šachovą, kuris garsėjo tolerancija, sąžiningumu, geru požiūriu į savo fabrikę dirbančius darbininkus. Mokytoja

- pristato knygėlę apie Prienų alaus bravoro istoriją. (R. Vilčinskas „Prienų alaus bravoras 1868-1944 m.“) Iškeliama diskusiniai klausimai: Ar pažįstate žydų tautybės žmonių? Kodėl šiandien žydai negyvena Prienuose? ir pan. (*Naudojama strategija „Diskusijos tinklas“*)
3. Daroma išvada, kad kaip ir Prienuose, taip ir visoje Lietuvoje miestuose ir miesteliuose gyveno daug žydų tautybės žmonių ir jų gyvenimas ir vėlesnis likimas labai panašus.
 4. Tada mokytoja pristato Centropa puslapį ir pakviečia mokinius pažiūrėti filmą apie Rananą Malkhanovą. Prieš filmo peržiūrą pateikiami klausimai:
 - Kur gyveno Ranana prieš prasidedant karui? Kuo jos gyvenamoji vieta panaši į Prienus?
 - Koks likimas ištinka Rananą ir jos šeimos narius karo pradžioje?
 - Kur ir kaip gyvena Ranana su mama karo metu?
 - Įvardyti 2-4 skirtingus požiūrius į žydus karo metu. Kaip manote, kodėl būtent tokie?
 - Trumpai apibūdinti, koks buvo Rananos likimas pasibaigus karui? (*Strategija Požiūrio nagrinėjimo gairės*)
 5. Mokiniai peržiūri filmą ir pasitarę porose pateikia atsakymus, diskutuoja vieni su kitais. Mokytoja papildo mokinių atsakymus. Pateikiami pavyzdžiai apie žydų gelbėtojus japoną diplomata Čijunę Sugiharą, Lietuvos prezidentą Kazį Grinių, Prienų gydytoją Juozą Brundžą ir kt.
 6. Pateikiami kiti klausimai mokiniams:
 - Koks Prienų krašto žydų likimas?
 - Kur Prienuose yra masinių žydų žudynių vieta? Kiek žmonių čia nužudyta? (*Naudojama strategija „Nuodugnus klausinėjimas“*, keliamas klausimas kodėl? - taip aiškėja priežasties ir padarinio santykis)
 7. Pamoka apibendrinama. Mokiniai įsivertina sakydami, ką naujo sužinojo pamokoje.
 8. Namų darbai: Sužinoti ir paklausti šeimose gal tėvai žino lietuvių – žydų gelbėtojų? Autoriaus vardu sukurti trumpus pasakojimus, ese ar rašinėlius apie žydų likimą II pasaulinio karo metais arba pratęsti pasakojimą pagal pateiktus tekstus. (*Aš pristačiau ir pasiūliau pasinaudoti Gintarės Kuklienės ir Tamaros Paberžienės – integruotoje istorijos ir anglų kalbos pamokoje „Vienos mergaitės istorija“ prieduose pateiktais tekstais*). (*Strategija Teksto ir idėjų kūrimas, remiantis turimomis žiniomis*).

Naudoti interneto šaltiniai

<http://www.centropa.org/node/78683>

http://www.centropa.org/sites/default/files/vilniaus_solomo_aleichemo_gimnazijos_mokytojos_gintare_kukliene_ir_tamara_paberziene.pdf

Užduotys namų darbams

Perskaityti tekstus, pasirinkti vieną, atsakyti į klausimus:

I. Mama pasiuvo man naują suknelę. Buvo jau vakaras, kai ji baigė siūti. Ji pastatė mane ant stalo ir pamatavo suknelę. Ji buvo iš mėlyno aksomo, su balta apykakle ir daugybe raukinukų. Aš buvau tokia laiminga! Aš sukausi ant stalo, o raukinukai tai kilo aukštyn, tai leidosi žemyn. Mama barėsi: - Atsargiai! Tu nukrisi! Bet aš skridau tarytum drugelis... Į namus grįžo tėtis. Jis priėjo ir nukėlė mane nuo stalo. Jis net nepažvelgė į mano naują suknelę. - Mes turime bėgti, - pasakė jis. - Sutikau Marišos tėtį ir jis pasakė, kad šįvakar jie išveš visus žydus, likusius mieste. Klausimams nebuvo laiko.

1. Trumpai pristatyti tekstą. Apie ką jis?
2. Ką reiškia sakiny „Skridau kaip drugelis“?
3. Kuo skyrėsi mergaitės gyvenimas realybėje ir tikrovėje? Kodėl?
4. Pratęskite pasakojimą: kas buvo vėliau?

II. Mes išėjome iš namų ir patraukėme į mišką. Ten mes pasislėpėme pas kaimynės Mošalkovos draugę tvarte, kiaulidės šiauduose. Kaimynės draugė sutiko mus paslėpti už pinigų. Ištisą dieną mes sėdėjome duobėje, kuri buvo kiaulidėje. Aš girdėjau, kaip kudakuoja vištos kieme, žvengia arkliai, stovintys prie namų, girdėjau medžių gaudesį. Buvo žiemos pradžia. Pūtė šaltas vėjas ir medžių šakos smarkiai siūravo. Aš žvelgiau į paršiuką, prisispaudusį prie šilto kiaulės pilvo ir sakiau sau: „Man taip pat gera, todėl, kad aš su mama ir tėčiu“. Aš paėmiau paršiuką ant rankų, pažaidžiau su jo rieta uodegyte, paglosčiau jį. ... Nežinau, kiek dienų mes praleidome tvarte. Vieną rytą į tvartą atskubėjo išsigandusi namų šeimininkė. - Vokiečių kareiviai ieško miške žydų. Aš bijau. Kas bus, jei suras pas mane jus? - Nurinkite, - atsakė tėtis, - mes gerai pasislėpsime duobėje. - To neužtenka, - susijaudinusi kalbėjo šeimininkė. - Mergaitė...(tai yra aš) Mergaitė išsigąs, pradės rėkti ir kareiviai suras jus. Tada mums galas. Jūs žinote, kokia bausmė laukia tų, kurie slepia žydus?

1. Trumpai pristatyti tekstą. Apie ką jis?
2. Kokie mergaitės išgyvenimai atsispindi tekste?
3. Kaip jums atrodo, kas galėjo grėsti už žydų slėpimą?
4. Pratęskite pasakojimą: kas buvo vėliau?

III.

- Mama, ką tu siuvi? – paklausiau aš.

- Tai geltona skiautė, kurią mes turime nešioti ant drabužių visada, išeidami iš namų į gatvę, - atsakė mama.

- Ar visi turi? – paklausiau aš.

- Tik žydai, -atsakė mama.

- Kodėl? - Taip įsakė vokiečių kareiviai žydams.

- Bet kodėl ?

- Kad galėtum mus atpažinti kaip žydus, - susinervino mama.

- Kodėl jiems taip svarbu žinoti, kas žydai?

- Aš nežinau ! Taip jie įsakė ir taip mes darom, - pasakė mama piktai ir toliau siuvo skiautę ant tėčio pilkojo palto.

Aš pažvelgiau į mamą. Jos lūpos buvo kietai suspaustos, o ranka vedžiojo adatą greitai ir nervingai.

- Mama, ar ir man atnešti savo palatą? – paklausiau aš.

- Ne!!! Vaikams nereikia! – išgąstingai pasakė ji ir adata jos rankose skubiai baigė tvirtinti skiautę prie palto.

Vakare kabykloje, prie durų, kaboju juodas mamos ir pilkas tėčio paltai. Ant kiekvieno - iš priekio ir nugaros - buvo prisiūta geltona žvaigždė.

1. Trumpai pristatyti tekstą. Apie ką jis?
2. Ką suprato mergaitė apie siuvamą Dovydo žvaigždę?
3. Ką reiškia žmogui nešioti išskirtinį ženklą?
4. Pratęskite pasakojimą: kas buvo vėliau?

Dalykas Pilietiško pagrindai

Klasė I gimnazijos klasė

Tema: Savivalda (1-3 pamokos) 1. Savivaldybės struktūra ir funkcijos. 2. Mokykla ir vietos bendruomenė, savivalda. 3. Mokyklos ir vietos bendruomenėje kylančios socialinės, kultūrinės, ekonominės ir kitos problemos, jų sprendimo būdai.

Tikslai

- Tyrinėti, kas yra mokyklos ir vietos bendruomenės, kaip jos veikia, kokius klausimus ir problemas sprendžia.
- Nusakyti savivaldos esmę, paaiškinti kaip savivalda prisideda prie demokratijos kūrimo.
- Nustatyti, kaip mokiniai dalyvauti mokyklos ir vietos bendruomenės veikloje, skatinti juos dalyvauti savivaldos institucijose ir organizacijose.
- Išsiaiškinti mokyklos ar vietos bendruomenėje egzistuojančią problemą, pateikti problemos sprendimo planą.

Uždaviniai: Mokiniai, remdamiesi turimomis žiniomis, mokytojo pateikta informacija, internetiniais šaltiniais, vadovėliu diskutuos porose ir grupėse, užpildys mokytojo pateiktų užduočių lapus.

Metodai: „minčių lietus“, paskaita, pokalbis - diskusija, darbas porose ir grupėse.

Skaitymo strategijos: *Teksto gidas* (informaciją susiejant su gyvenamąja aplinka mokiniai bus aktyvinami ir skatinami sutelkti dėmesį, ieškodami įvairiuose šaltiniuose pagal klausimus tikslingai atrinks informaciją, formuos mokymosi įgūdžius); *Kryptingas įsivaizdavimas* (mokiniai bus skatinami skaitomus ir aptariamus dalykus įsivaizduoti, sieti su artima aplinka, asmenine patirtimi); *Probleminių situacijų strategija* (mokiniai kels problemas siūlys jas spręsti, taip bus sužadinamas mokinių smalsumas, skatinamas kūrybiškumas).

Vertinimas: už darbą pamokose mokytojo bus vertinami kaupiamaisiais balais, pabaigę atlikti užduotis lapuose vertins vienas kitą klausinėdami porose.

Trumpas aprašas

Pamokos eiga:

- Mokytojas klausinėja mokinių, kokiose seniūnijose jie gyvena, ką žino apie savivaldybę, gimnazijos savivaldos institucijas, klasės savivaldą ir kt. („minčių lietus“).
- Mokiniais pateikiama informacija apie savivaldybės struktūrą, funkcijas, kaip pavyzdį mokytojas pateikia Prienų rajono savivaldybės internetinį puslapį (<http://www.prienai.lt/>), gimnazijos puslapį internete (<https://ziburys.prienai.lm.lt/>).
- Toliau prašoma mokinių, kad jie įvardintų problemas, su kuriomis susiduria mokykloje, gyvenamoje aplinkoje, klausinėja, kaip būtų galima išspręsti problemas, kuo patys galėtų prisidėti jas sprendžiant.
- Pagal iškeltas problemas mokytojas diskutuoja su mokiniais, kaip iškilusias problemas spręsti, kaip ir kur kreiptis dėl pagalbos sprendžiant vieną ar kitą problemą. Kaip vieną iš būdų nurodo atviro laiško rašymą, pateikia planą ir komentarą, kaip jį rašyti. (Priedas Nr.1)
- Mokiniai porose dirba, rašo laišką pagal paruoštas rekomendacijas.
- Mokiniai pasikeičia laiškais, skaito, diskutuoja.

- Mokiniamis pateikiamas kitas galimas problemos sprendimo būdas - įkurti organizaciją ir aktyviai veikiant spręsti problemas. Mokytoja pateikia planą, kaip rašyti organizacijos nuostatus (pavadinimas, tikslai, veiklos formos, ryšys su kitomis organizacijomis, narystė, valdymas, veiklos nutraukimas). Mokiniamis planas komentuojamas, patariama, kaip rašyti.
- Mokiniai baigia pildyti užduočių lapus (priedas Nr, 2), pasitikrina pagal pateiktus atsakymus ir surinktus taškus. Įsivertina.

Priedas Nr.1.

Rekomendacijos atviro laiško rengėjams

Atviras laiškas turėtų būti mandagus, konstruktyvus, neilgas. Rašydami apie tai, kas jums nepatinka, būkite korektiški, savo mintis dėstykite argumentuotai. Jeigu kritikuojate, darykite tai pozityviai, įvertindami adresato pastangas ir gerus ketinimus. Būtinai pateikite savo pasiūlymų situacijai keisti ar taisyti. Nurodykite ir apibrėžkite konkretų planuojamą pokytį įgyvendinus jūsų siūlymą.

Atviro laiško struktūra:

1. Mandagus kreipinys.
2. Laiško pradžioje skirkite dėmesio adresato nuopelnams (įdirbiui) pažymėti ir įvertinti (pavyzdžiui, esame nuoširdžiai dėkingi už jūsų pastangas ...).
3. Apibrėžiama sprendimo reikalaujanti problema (pavyzdžiui, mums neramu dėl ...).
4. Pateikiami konstruktyvūs, pamatuoti, realūs pasiūlymai problemai spręsti.
5. Įvardijami planuojami rezultatai, kurie pasiekiami išsprendus analizuojamą problemą.
6. Reiškiamas padėka už sugaištą laiką ir išreiškiamas viltis, kad į šį kreipimąsi bus atkreiptas dėmesys (pavyzdžiui, dėkojame ir tikimės jūsų pagalbos...).
7. Pasirašoma (nurodoma mokykla, vardas, klasė).

Priedas Nr.2.

Pabaikite sakinius, atsakykite į klausimus

Informaciniai šaltiniai: vadovėlis Pilietiškumo pagrindai I dalis, psl. 36-47, „Žiburio” gimnazijos puslapis internete ir kt.

1. Raidės LMP reiškia...
2. Vietos bendruomenė vadinama...
3. Seniūnija tai...
4. Mano gyvenama seniūnija yra...
5. Kas garantuoja savivaldos teises Lietuvoje?
6. Savivaldybė tai...
7. Savivaldybės taryba renkama ... metams.
8. Savivaldybės taryba renkama pagal rinkimų sistemą.
9. Merą renka...
10. Kam atsiskaito meras ir Savivaldybės taryba?
11. Mokyklos bendruomenę sudaro...
12. Mūsų gimnazijoje yra laikomasi (nesilaikoma) savivaldos principų, nes...
13. Gimnazijos (mokyklos) taryba: kas ją sudaro?
14. Kokia savivaldos institucija veikia jūsų klasėje?

15. Ar savivalda jūsų klasėje efektyvi? Kodėl taip?
16. Kaip jūs galite pateikti savo pasiūlymus gimnazijos savivaldos institucijoms?
17. Kokie klausimai labiausiai rūpi gimnazijos bendruomenei?
18. Kaip galėtum pagerinti mokyklos gyvenimą, kad tau ir visiems būtų įdomiau?
19. Kokiose gimnazijos savivaldos institucijose dalyvauji?
20. Kodėl dalyvauji (nedalyvauji) savivaldos institucijose?
21. Ar žinai kad yra Prienų „Žiburio“ gimnazijos puslapis internete? Trumpai jį apibūdink.
22. Seniūnijos funkcijos yra... (2)
23. Savivaldybės funkcijos yra...(2)
24. Kaip gyventojai gali dalyvauti vietos savivaldoje? (bent 3 būdai)
25. Mūsų gimnazijoje yra šios savivaldos institucijos:.... (3)
26. Mokyklos savivaldos institucijose sprendžiami šie klausimai:.... (3)
27. Prienų rajono seniūnijos yra šios:.... (5)
28. Parašyti atvirą laišką kaip išspręsti problemą pagal nurodytą situaciją: „Kaimo pradinėje mokykloje mokėsi 45 mokiniai. Paskutiniaisiais metais liko tik 9 mokiniai. Dėl lėšų taupymo buvo nuspręsta mokyklą uždaryti. Kita artimiausia mokykla yra už 8 km.“ (5 t.)
29. Parengti trumpus (po sakinį) savivaldos nuostatus (pavadinimas, tikslai, veiklos formos, ryšys su kitomis organizacijomis, narystė, valdymas, veiklos nutraukimas) (7 t.)

Užduotys gabiems mokiniams

Literatūrinio teksto, kaip istorijos šaltinio, nagrinėjimas

Strategija Interaktyvusis skaitymas

Mokiniai ieško užuominų tekste, analizuoja klausimą, prisimena istorines žinias, palygina ir apibendrina istorinę tikrovę su išgalvotais faktais, mokosi apibendrinti. Linksmi ir smagūs tekstai skatina įsivaizdavimą, mokinių susidomėjimą, motyvaciją. Su jais diskutuojama, mokiniai mokosi tiksliai istoriškai argumentuoti atsakyti į klausimą. Aptariami ir tikslinami visi galimi atsakymo variantai.

Šaltiniai Perskaityti tekstus, atsakyti į klausimus

Užduotis I

Iš „Lietuvos istorijos“ pagal J. Erlicką“

Žygiai

Sykį Vytautas nujojo prie Juodosios jūros, mat norėjo ten žirgą pagirdyt. Tas stojasi piestu.

- Gerk, asile! - šaukia Vytautas, pliekdamas žirgą ietim.
- Sūrus vandenėlis! - juokiasi maršalas Tuchačevskis.
- Reikia! - rūstauja Vytautas. - Kad vaikaičiams būtų kuom didžiuotis!
- Jūs, lietuviai, labai pučiatės, - sako Tuchačevskis.

Vytautas užsimoja ietim ir persmeigia Tuchačevskį kiaurai.

Žirgas išbalo ir ėmė srėbti iš jūros.

Patenkintas Vytautas grįžo Lietuvon ir ten dar kažką nuveikė.

Klausimai:

1. Kokie istoriniai veikėjai minimi?
2. Kada jie gyveno? (galima amžiais)
3. Kokioms valstybėms atstovavo?
4. Kas parašyta istoriškai neteisingai?
5. Ką Vytautas nuveikė „grįžęs Lietuvon“?

Galimi atsakymai

1. Kokie istoriniai veikėjai minimi? Lietuvos kunigaikštis Vytautas, SSRS maršalas Tuchačevskis (Stalino apkaltintas šnipinėjimu; represuotas, nuo jo prasidėjo garsioji karininkų byla 1936-1938 metais, kai buvo represuota apie 80 proc. aukštosios karininkijos)
2. Kada jie gyveno?(galima amžiais) Vytautas XIV-XV a. Tuchačevskis – XX a.
3. Kokioms valstybėms atstovavo? Vytautas – LDK, Tuchačevskis - SSRS
4. Kas parašyta istoriškai neteisingai?
 - Jie negalėjo susitikti, nes gyveno skirtingais istoriniais laikotarpiais;
 - Vytautas ne pagirdyti žirgą norėjo, o užkariauti naujas žemes;

- Vytautas siekė prisijungti rusų žemes;
 - Vytautas norėjo sutriuškinti Aukso Ordą;
 - Vytautas siekė tituluotis visos Rusios karaliumi;
 - Vytautas siekė vadovauti Kryžiaus žygiui prieš musulmonus (nekrikščionis) ;
 - 6. Vytautas ne patenkintas „grįžo Lietuvon“, bet labai susirūpinęs, nes prie pralaimėjo Vorsklos mūšį totoriams (netoli Juodosios jūros) .
5. Ką Vytautas nuveikė „grįžęs Lietuvon“?
- Laimėjo Žalgirio mūšį.
 - Sutriuškino kryžiuočius.
 - Visiems laikams prie LDK prijungė Žemaitiją.
 - Klaipėdos kraštą paliko Kryžiuočių Ordinui.
 - Į Lietuvą (pilių sargybai) atsivežė totorius ir karaimus.
 - Apskundė kryžiuočius Konstanco bažnytiniam susirinkimui.
 - Svarstė, ar tituluotis Čekijos ir Vengrijos karaliumi.
 - Siekė Lietuvos karaliaus karūnos.
 - Pastatė Vytauto bažnyčią Kaune (kaip padėką išsigelbėjus iš Vorsklos).
 - Trakuose įkūrė mokyklą ir pastatė bažnyčią.
 - Prie LDK prijungė Smolensko žemes.....etc.

Užduotis II

Ambicijos (pagal J. Erlicką)

Anuomet Lietuvą valdė toks Žygimantas. Jis visados slankiojo surūgęs, o dažniausiai gulėjo kertėj ir niurzgė:

-Gediminas Vilnių įkūrė, Vytautas žirgą pagirdė, o aš? Ką apie mane Bumblauskas pasakys?

-Kas tau rūp tas Bumblauskas! - šaukia pati.

O Žygimantas trepteli koja ir plonu balseliu rėkia:

-O man rūp!

-Tai daryk ką nors! - ūdija moteriškė.

-Kad nežinau ką...

Išeina, būdavo, laukan, pamosuoja pagaliu ir vėl atsigula.

Ir taip jis namiškiams įgriso, kad tie susimokė su galvažudžiais Čartoriskiais ir nudobė jį.

O juk nebūtų apie tokią tolimą ateitį galvojęs - gal ir šiandien tebebūtų gyvas.

Klausimai:

1. Kokie istoriniai veikėjai minimi?
2. Kas papasakota neteisingai?

Užduotis III

Iš dokumento: „Tų laikų Vilniaus moksleivio atsiminimai“

Mokykloje sėdėjau pirmame suole. Mačiau ant sienos Pilsudskio portretą. Po poros savaičių atėjo rusai ir pakabino Stalino portretą. Stalinas kabėjo kokias šešias savaites. Nuėmė Staliną, atėjo prezidentas Smetona. Mums reikėjo dainuoti „Lietuva Tėvyne mūsų“. Paskui dar kartą pakeitė: kabo Josifas Visarionovičius Stalinas ir mes lietuviškai dainuojam tarptautinį darbininkų himną - Internacionalą. Po kiek laiko atėjo „Hitleris išvaduojojas“. Pakabino Hitlerį. Lygiai toje pat vietoje. Vėl atėjo rusai, ir vėl reikėjo dainuoti apie senelį Staliną....“

Klausimai :

1. Kodėl ir kada kabėjo Pilsudskio portretas?
2. Kodėl „atėjo rusai“ ir kabėjo Stalino portretas?
3. Kodėl ir po kokių įvykių pakabintas prezidentas Smetona?
4. Kodėl , kada ir po kokių įvykių vėl pakabintas Stalino portretas?
5. Kodėl ir kada „atėjo Hitleris išvaduotojas?“
6. Kuriais metais, kodėl vėl atėjo rusai ir „vėl reikėjo dainuoti apie senelį Staliną?“

Europos viduramžiai. IV gimnazijos klasė

Kartojimas ruošiantis istorijos egzaminui

Strategijos

ŽNS plus – Žinau, noriu sužinoti, sužinojau (pildydami mokiniai pirmiausia užrašo tai, ką žino, toliau skaito tekstus ir pildo kitu rašikliu, ko nežino, 3 etape klausia, ko nepavyko rasti, taip įsivertina);

Interaktyviojo skaitymo (užduotis padeda mokiniams „susidoroti“ su gausia informacija, užuominos primena pagrindinę informaciją, skaitydami pagrindinį tekstą mokiniai vienas dalis skaito atidžiai, kitas tik peržvelgia);

Būdas žodžiams įsidėmėti (atlikdami užduotį mokiniai skaito tekstą, ieško prasminių žodžių, datų ir kt.)

Užduotis

Įrašykite teisingas datas, sąvokas, sąvokų paaiškinimus:

Viduramžių pradžia laikoma _____ a. (Vakarų Romos imperijos žlugimo metai), pabaiga XV–XVI a. pr. įvykiai (_____).

Viduramžių bruožai

- * Europa tampa krikščionišku žemynu.
- * Krikščionybė suskyla (_____ m.) į _____ ir _____.
- * XI-XIII a. sustiprėja Bažnyčios vaidmuo.
- * Susiformuoja feodalizmas.
- * Svarbiausias turtas žemė priklausė _____.
- * Miestai išsikovoja _____ teisę.
- * Didžiausios valstybės _____, o jai suirus – _____.
- * Kuriasi atstovavimo institucijos – _____ ir generaliniai luomai.
- * Vyksta valstybių _____.
- * Kultūroje išryškėja _____ ir gotikinis stiliai.
- * Kultūros kaitą lemia susidūrimas su islamo pasaulio kultūra.
- * Viduramžių pabaigoje - renesansas.

Ankstyvieji viduramžiai. Politinė raida

- * Susikuria frankų valstybė (_____ a.pab.).
- * 800 m. Frankų karalystė tampa imperija. _____ karūnacija.
- * 843 m. Frankų imperijos suirimas: Verdeno sutartis. _____ susiskaldymo pradžia.
- * 962 m. susikuria _____.
- * VII a. susikuria Bulgarija.
- * VIII a. įkuriama popiežiaus valstybė (756 m.).
- * IX a. susikuria Kijevo Rusia, Anglija, Prancūzija.
- * X a. Susikuria Čekija, Lenkija, Vengrija, Šventoji Romos imperija.
- * Didelę įtaką Europos raidai daro _____ ir Arabų kalifatas.

Didžiosios invazijos viduramžiais

- * IV-Va. “Didysis tautų kraustymasis”- migruoja hunai, germanai, gotai, slavai ir kiti etnosai.
- * VIII a. Į Europą veržiasi _____ 732 m. juos prie Pواتje sustabdė frankai.
- * Ispanija užkariauta arabų, tačiau prasideda _____ – Pirėnų pusiasalio atkariavimas iš musulmonų (tęsiasi iki XV a.).
- * _____ a– vikingų (normanų, variagų, žuvėdų) puolimai.

- ✳ IX-X a. Į Europą iš Uralo prieškalnių veržiasi vengrai.
- ✳ XI a. Į Mažąją Aziją įsiveržia turkai-seldžiukai ir užima dalį Bizantijos valdų Mažojoje Azijoje.
- ✳ _____ a. Į Europą veržiasi mongolai totoriai: užkariauta didžioji dalis rusų kunigaikštysčių, susidūrimai su LDK.
- ✳ XIII-XVI a. Didžiausia grėsmė Europai – _____. 1453 m. turkai užima Konstantinopolį, XV a. II p. Serbiją, Bosniją, Kurdistaną, Armėniją, Šiaurės Mesopotamiją, XVI a. dalį Vengrijos.

Feodalizmas

✳ Tai visuomenės ūkinės, socialinės, politinės organizacijos tipas (santvarka, sankloda) paremtas tiesioginiais žmonių ryšiais; būdingas viduramžiams. Svarbiausi feodalizmo elementai ir bruožai:

- ✳ Imunitetas – _____.
- ✳ _____ ryšiai (senjorai, vasalai).
- ✳ _____ įbaudžiavinimas.
- ✳ Stambios _____ žemėvaldos susidarymas.

Feodalizmo bruožai

- ✳ Pagrindinė gamybos priemonė žemė priklauso _____.
- ✳ Pagrindinės žmonių grupės (klasės) – _____.
- ✳ _____ priklauso nuo feodalų.
- ✳ Valstiečiai turi skirtinę _____, savo darbo įrankius, gyvulius, namus.
- ✳ Feodalai jėga verčia valstiečius jiems dirbti arba atiduoti dalį produktų.
- ✳ Vyrauja _____ ūkis.

Sąvokos, susijusios su žeme

- ✳ Alodas – _____.
- ✳ Beneficija – _____.
- ✳ Feodas (lenas) – _____.
- ✳ Domenas – _____.

Feodalizmas

- ✳ Feodalizmą lėmė gyvenimo pakrikimas, nesugebėjimas organizuoti apsaugos, gynybos;
- ✳ Nusilpo karalių valdžia;
- ✳ Išaugo kunigaikščių savivalė, gyvenimas buvo labai uždaras, tarpusavy jų nesiejo jokie ryšiai, todėl teritorijos suskilo į senjorijas;
- ✳ IX a. tarp senjorų ir vasalų susiformavo ryšiai: senjoras gaudavo vasalo pagalbą, o vasalas – feodą (paveldima žemės valda).
- ✳ Feodas buvo įteikiamas _____ metu (iškilmingas ritualas);
- ✳ Gavus feodą vasalas turėjo laikytis griežtų taisyklių;
- ✳ Senjoras – _____;
- ✳ Vasalas – _____;
- ✳ Feodų dalijimas lėmė hierarchinės visuomenės susiformavimą;

Feodalinės visuomenės luominė struktūra

- ✳ I luomas – _____.
- ✳ II luomas – _____.
- ✳ III luomas – visi kiti laisvieji gyventojai, daugiausia _____; pirkliai, gydytojai, amatininkai ir kt.

Valstiečių prievolės

Lažas – _____.

Duoklė – _____.

_____ – dešimtoji derliaus dalis –bažnyčiai.

Viduramžių pabaigoje atsirado mokestis _____.

Miestiečiai

✳️ Miestai ėmė augti _____ a., kai amatai atsiskyrė nuo žemės ūkio;

✳️ Vystymąsi lėmė žemės ūkio pakilimas ir prekybos suintensyvėjimas;

✳️ Pagrindiniai gyventojai - _____-;

✳️ Nauji miesto gyventojai – _____-, nepakėlę senjorų išnaudojimo;

✳️ Miestai kūrėsi prie _____

✳️ Miestai būdavo nelaisvi, norėdami gauti laisvę miestai _____ su senjoru arba _____;

✳️ Miesto organai: išdas, kariuomenė, teismas, miesto taryba – _____, meras – burmistras;

✳️ Magistratas posėdžiauja _____;

✳️ Svarbiausia miesto bažnyčia – _____;

✳️ Pirkliai būrėsi į sąjungas – _____;

✳️ Žymiausia miestų sąjunga – _____ – Vokietijos miestų sąjunga;

✳️ Amatininkai burdavosi į sąjungas, vadinamas _____-.

Luominė monarchijos

✳️ 1215m. Anglijoje karalius Jonas Bežemis praranda dalį valdų Prancūzijoje, prieš jį sukyla lordai, karalius išleidžia _____ chartiją;

✳️ 1265 m. sušaukta Aukščiausia Taryba, kuri gavo _____ pavadinimą. Tai luomų atstovų susirinkimas, be jų sutikimo karalius įsipareigoja nepriimti jokių svarbesnių sprendimų. XIV a. Parlamentas suskyla į _____.

✳️ _____ (luomų atstovų susirinkimas) pirmą kartą sušaukti Prancūzijoje 1302 m.